

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kansanterveyslain ja eräiden ympäristöterveydenhuoltoa koskevien muiden lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansanterveyslain ja eräiden ympäristöterveydenhuoltoa koskevien muiden lakien säännöksiä siten, että laeissa viranomaiselle säädettyjä tehtäviä voitaisiin hoitaa kuntien ja kuntayhtymien välisenä yhteistyönä. Muutosten tavoitteena on lisätä kuntien välisen yhteistoiminnan mahdollisuuksia kansanterveyslain ja ympäristöterveydenhuoltoa koskevan muun lainsäädännön toimeenpanon osalta. Muut näin muutettaviksi ehdotetut lait ovat: terveydensuojelulaki, elintarvikelaki, laki eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta, tuoteturvallisuuslaki, kemikaalilaki ja laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi.

Terveydensuojelulain osalta ehdotetaan muutettavaksi myös säännöksiä, jotka koskevat terveydensuojeluviranomaiselle palveluja tuottavia ulkopuolisia asiantuntijoita sekä valvonnasta perittäviä maksuja. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyyden ja asiantuntemuksen arviointia koskeva säännös. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi valvonnasta perittäviä maksuja koskevaa säännöstä siten, että kunnalla olisi mahdollisuus periä maksu uimarantaveden valvontaan sekä yksittäisestä kaivovedestä tai asunnosta aiheutuvan terveyshaitan selvittä-

miseen liittyvästä näytteenotosta, mittauksista ja tutkimuksista.

Esityksessä ehdotetaan terveydensuojelulakiin niin ikään lisättäväksi säännöksiä elintarvikehuoneistossa työskentelevältä vaadittavasta elintarvikehygieenisestä osaamisesta. Toiminnanharjoittajan olisi vastattava siitä, että elintarvikehuoneistossa työskentelevällä on tehtäviensä suorittamisen kannalta riittävä elintarvikehygieeninen osaaminen. Toiminnanharjoittajan olisi vastattava myös siitä, että työntekijöitä tarvittaessa koulutetaan ja neuvotaan elintarvikehygieniassa. Esityksessä ehdotetaan annettavaksi sosiaali- ja terveysministeriölle valtuuksia tarkemmin säätää asetuksella elintarvikehygieenisestä osaamisesta, osaamisen testaamisesta, osaamistodistuksista sekä osaamistestaaajan kelpoisuudesta.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi tuoteturvallisuuslakiin sisältyviä säännöksiä, jotka koskevat kunnan valvontaviranomaisen tehtäviä sekä muutoksenhakua siten, että ne olisivat yhdenmukaisia muiden ympäristöterveydenhuollon lakien kanssa.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila.....	4
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
1.1.1. Yleistä	4
Ympäristöterveydenhuoltoa koskeva lainsäädäntö.....	4
Ympäristöterveydenhuollon voimavarojen kehitys.....	4
1.1.2. Kuntien välinen yhteistoiminta.....	5
Kuntalaki.....	5
Kansanterveyslaki	5
Ympäristöterveydenhuoltoa koskeva erityislainsäädäntö	6
1.1.3. Ulkopuoliset asiantuntijat	6
1.1.4. Valvonnan maksullisuus	7
1.1.5. Elintarvikehygieeninen osaaminen	7
1.1.6. Tuoteturvallisuuslain mukainen tehtävien määrittely ja muutoksenhaku	8
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	8
3. Esityksen vaikutukset	9
3.1. Taloudelliset vaikutukset	9
3.1.1. Kuntien välinen yhteistoiminta.....	9
3.1.2. Maksut	9
3.1.3. Elintarvikehygieeninen osaaminen	9
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	10
3.3. Ympäristövaikutukset	10
3.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan.....	10
4. Asian valmistelu	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	12
1. Lakiehdotusten perustelut	12
1.1. Kansanterveyslaki.....	12
1.2. Terveysturvallisuuslaki	12
1.3. Elintarvikelaki.....	16
1.4. Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi	16
1.5. Laki eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta	16
1.6. Tuoteturvallisuuslaki.....	17
1.7. Kemikaalilaki	17
2. Tarkemmat säännökset	17
3. Voimaantulo	18
LAKIEHDOTUKSET	19
kansanterveyslain 5 ja 6 §:n muuttamisesta	19
terveydensuojelulain muuttamisesta.....	19
elintarvikelain 11 §:n muuttamisesta.....	21

toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 14 §:n muuttamisesta .22	
eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain muuttamisesta	22
tuoteturvallisuuslain 7 ja 19 §:n muuttamisesta	23
kemikaalilain 7 §:n muuttamisesta	24
LIITE	25
RINNAKKAISTEKSTIT	25
kansanterveyslain 5 ja 6 §:n muuttamisesta	25
terveydensuojelulain muuttamisesta.....	26
elintarvikelain 11 §:n muuttamisesta.....	30
toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 14 §:n muuttamisesta .31	
eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain muuttamisesta	32
tuoteturvallisuuslain 7 ja 19 §:n muuttamisesta	33
kemikaalilain 7 §:n muuttamisesta	35

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

1.1.1. Yleistä

Ympäristöterveydenhuoltoa koskeva lainsäädäntö

Yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelu on osa kansanterveystyötä. Kansanterveyslaki (66/1972) on alusta alkaen koskenut myös ympäristöterveydenhuoltoa, mutta vuonna 1997 kansanterveyslain muutoksen yhteydessä kansanterveyslakiin otettiin käsite ”ympäristöterveydenhuolto”, jolla tarkoitetaan yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelua. Edellä mainittua kansanterveyslain muutosta koskevan hallituksen esityksen (HE 162/1997 vp) perusteluissa ympäristöterveydenhuollon piiriin luetaan kuuluvaksi seuraavat lait (ympäristöterveydenhuollon erityislait): terveydensuojelulaki (763/1994), elintarvikelaki (361/1995), laki eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta (1195/1996, jäljempänä hygienialaki), tuoteturvallisuuslaki (914/1986) ja eläinlääkintähuoltolaki (685/1990).

Ympäristöterveydenhuollon tehtäväkenttä on kunnissa erittäin laaja. Kunnan ympäristöterveydenhuollon toimeenpantavaksi kuuluu edellä mainittujen ympäristöterveydenhuollon erityislakien lisäksi usein myös kemikaalilaki (744/1989) ja toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annettu laki (693/1976, jäljempänä tupakkalaki) alemmanasteisine säädöksineen. Tämän lisäksi monissa kunnissa ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden työpanoksesta kuluu osa eläintautilain (55/1980), eläinsuojelulain (247/1996) sekä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1100/1994) mukaisiin tehtäviin. Monipuolisesta ja vaativasta lainsäädännöstä johtuen ympäristöterveydenhuollosta vastaavan viranhaltijan on vaikea hallita hyvin kaikkia lainsäädännön velvoitteiden edellyttämiä tehtäviä. Kuitenkin monessa kunnassa ja kuntayhtymässä yksi viranhaltija vastaa lähes

koko ympäristöterveydenhuollon toimeenpanosta. Kuntien välisellä yhteistoiminnalla ja viranhaltijoiden erikoistumisella olisi mahdollisuus parantaa valvonnan laatua ja kattavuutta ympäristöterveydenhuollossa.

Jäljempänä tässä esityksessä ympäristöterveydenhuoltoa koskevilla erityislaeilla tarkoitetaan ympäristöterveydenhuollon erityislakien lisäksi tupakkalakeja ja kemikaalilakeja.

Ympäristöterveydenhuollon voimavarojen kehitys

Kunnallisen ympäristöterveydenhuollon voimavarat ovat vähentyneet voimakkaasti 1990-luvulla. Sosiaali- ja terveysministeriön tekemän selvityksen (Ympäristöterveydenhuollon voimavarat 1996, STM, selvityksiä 1999:7) mukaan terveystarkastajien terveystarkastukseen käyttämä työpanos väheni vuosina 1988-1996 jopa 30 %:lla. Ympäristöterveydenhuollon voimavarojen väheneminen todettiin myös Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen ja Elintarvikeviraston selvityksessä (Kunnallisen elintarvikevalvonnan riittävyyden arviointi 1998), jonka mukaan elintarvikevalvontaan käytettävässä työpanoksessa on vajeista 210 kunnassa tai kuntayhtymässä eli 78 %:ssa kaikista yksiköistä. Kunnallisen ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden valvontatehtävät lisääntyivät Euroopan unioniin liittymisen sekä erityisesti asuntojen kosteusvaurioista johtuvan valvonnan myötä.

Samanaikainen voimavarojen väheneminen ja tehtävien lisääntyminen ovat aiheuttaneet useita ongelmia kunnallisessa ympäristöterveydenhuollossa. Valitusten käsittely vie useissa kunnissa lähes koko terveystarkastajien ja muun valvontahenkilöstön käytettävissä olevan työajan eikä ennaltaehkäisevään valvontaan, valvonnan suunnitteluun ja valvonnan priorisointiin jää aikaa. Joissakin kunnissa on osa jopa lakisääteisistä tehtävistä laiminlyöty jo usean vuoden ajan. Kuntien erilaisen taloudellisen tilanteen vuoksi valvonnan tasapuolisuus ei ole toteutunut ympäristöterveydenhuollon osalta. Kaiken tämän seurauksena kunnallisen terveystarkastuksen taso ja laatu on laskenut, minkä mahdollisena

seurauksena muun muassa ruokamyrkytysten määrä on lisääntynyt 1990-luvun lopulla.

Valtioneuvoston päätöksen ”Sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelma 2000-2003” (STM, julkaisuja 1999:16) kohdassa 3.1, Hyvinvointia tukeva ympäristö, esitetään tavoitteeksi kuntien välisen yhteistyön lisäämistä ympäristöterveydenhuollon toimeenpanossa. Valvonnan tarvitsemien voimavarojen turvaamiseksi toimintaohjelmassa esitetään myös valvontamaksujen käyttöönottoa ja omavalvontamenettelyjen tehostamista. Valtioneuvoston päätöksen toimeenpanemiseksi sosiaali- ja terveysministeriö on vuoden 2000 alusta käynnistänyt yhteistyössä ympäristöterveydenhuollon muiden vastuuministeriöiden eli maa- ja metsätalousministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön sekä Elintarvikeviraston, Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen, Kuluttajaviraston ja Suomen Kuntaliiton kanssa hankkeen (työryhmä), jonka tarkoituksena on kehittää keinoja kunnallisen ympäristöterveydenhuollon toimintaedellytyksiä parantamiseksi. Toimenpide-esitykset yhteistyön lisäämiseksi ja valvonnan maksullisuuden laajentamiseksi terveydensuojelulain osalta perustuvat työryhmän ehdotuksiin. Toimenpiteiden toteuttamista varten työryhmä on myös laatinut kuntia varten käytännön ohjeita. Ympäristöterveydenhuollon vastuuministeriöiden ja Suomen Kuntaliiton kesken on lisäksi sovittu, että mahdollisuudet valvonnan maksullisuuden laajentamiseksi koskemaan myös tarkastustoimintaa arvioidaan vuoden 2001 aikana käynnistettävässä yhteishankkeessa.

1.1.2. Kuntien välinen yhteistoiminta

Kuntalaki

Yleissäädökset kuntien välisestä yhteistoiminnasta annetaan kuntalain (365/1995) 10 luvussa. Kuntalain 76 §:n mukaan kunnat voivat sopia, että tehtävä annetaan toisen kunnan hoidettavaksi yhden tai useamman kunnan puolesta (yhteinen toimielin) taikka että tehtävän hoitaa kuntayhtymä. Kunnat voivat lisäksi sopia, että kunnalle tai sen viranomaiselle laissa säädetty tehtävä, jossa

toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan viranhaltijan hoidettavaksi.

Kuntalaki on luonteeltaan yleislaki, joten kuntalain yhteistoimintaa koskevia säännöksiä noudatetaan myös ympäristöterveydenhuollossa niiltä osin, kuin niistä ei ole säännöksiä erityislainsäädännössä.

Kansanterveyslaki

Kansanterveyslain 5 §:ssä säädetään kuntien välisen yhteistyön mahdollisuuksista kansanterveystyön toimeenpanossa. Lain 5 §:n 2 momentin mukaan kunnat voivat yhdessä huolehtia kansanterveystyöstä perustamalla tehtäviä varten kuntayhtymän (kansanterveystyön kuntayhtymä) tai kunta voi toisen kunnan kanssa sopia myös siitä, että tämä hoitaa osan kansanterveystyön toiminnoista.

Jos kansanterveyslain mukainen toiminta annetaan kuntayhtymän tehtäväksi, on lain 5 §:n 4 momentin mukaan kuntayhtymän hoidettavaksi annettava myös kansanterveystyötä koskevien muiden lakien mukaiset tehtävät. Tästä poiketen kuntayhtymä voi kuitenkin antaa ympäristöterveydenhuollon tehtävät sen jäsenkunnan hoidettavaksi. Tämä tarkoittaa sitä, että jäsenkunnat voivat hoitaa ympäristöterveydenhuollon tehtävät omana toimintanaan, vaikka kunta olisi edelleen kansanterveystyön kuntayhtymän jäsen. Periaatteena on ollut, että eri lakien mukaiset ympäristöterveydenhuollon tehtävät muodostavat kokonaisuuden. Jäsenkunnan kohdalla tämä on merkinnyt sitä, että ympäristöterveydenhuollon tehtävät on pitänyt hoitaa joko peruskunnassa tai kuntayhtymässä. Ympäristöterveydenhuollon tehtävien jakaminen jäsenkunnan ja kuntayhtymän kesken ei siten ole ollut mahdollista. Lain 5 §:n 4 momenttia on tulkittu myös siten, että kansanterveystyön kuntayhtymä ei voi antaa jäsenkunnan ympäristöterveydenhuollon tehtäviä muun kunnan tai kuntayhtymän hoidettavaksi.

Ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tehtävien hoitamisesta yhdessä kansanterveystyön kuntayhtymässä säädetään kansanterveyslain 6 §:n 2 momentissa. Jos kuntayhtymään on yhden tai useamman jäsenkunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä varten asetettu erityinen toimielin,

sen tehtäväksi voidaan kyseisen jäsenkunnan osalta antaa myös ympäristöterveydenhuolto. Mainittu 6 §:n 2 momentti ei tuo lainsäädäntöön mitään lisäarvoa. Se ei velvoita kuntayhtymää mihinkään eikä se myöskään tuo kunnille uusia oikeuksia. Se mihin säännöksellä ilmeisesti pyritään, toteutuu jo olemassa olevan muun lainsäädännön perusteella. Kansanterveystyön kuntayhtymä on niin sanottu vapaaehtoinen kuntayhtymä, jonka tehtävistä määrätään kuntayhtymän perussopimuksessa. Jos kuntayhtymä aikoo ottaa tehtäväkseen myös ympäristönsuojelun, perussopimusta tulee muuttaa. Kuntayhtymän perussopimuksessa määritellään, mihin toimielimeen ympäristönsuojelu ja ympäristöterveydenhuolto kuntayhtymän sisällä kuuluvat. Mikäli kunnan ympäristönsuojelun tehtävät siirretään kuntayhtymän hoidettaviksi, siirto vaatii lisäksi kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain (64/1986) 5 §:n mukaan kunnan suostumuksen.

Kansanterveyslain 6 §:n 3 momentissa säädetään mahdollisuudesta antaa toimielimen jaostolle ratkaistavaksi muitakin kuin kunnallislain (953/1976) 71 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja asioita. Kunnallislaki on kumottu vuoden 1995 kuntalailla. Uudessa kuntalaissa on toimivallan delegointia koskevat 14 §:n yleissäännökset, jotka kattavat myös kansanterveyslain 6 §:n 3 momentin tarkoituksen.

Ympäristöterveydenhuoltoa koskeva erityislainsäädäntö

Ympäristöterveydenhuoltoa koskevassa erityislainsäädännössä ei eläinlääkintähuoltolakia ja hygienialakia lukuun ottamatta ole säännöksiä kuntien välisestä yhteistoiminnasta. Hygienialain mukaan kunnan tai kuntayhtymän eläinlääkärille annettu tehtävä voidaan antaa toisen kunnan tai kuntayhtymän eläinlääkärin hoidettavaksi virkavastuulla. Muiden ympäristöterveydenhuoltoa koskevien erityislakien sisältämien tehtävien osalta kuntien välisessä yhteistoiminnassa noudatetaan kuntalain ja kansanterveyslain säännöksiä.

Kuntalain 76 §:n mukaisen kuntayhtymän tai kuntien yhteisen toimielimen perustaminen edellyttää uusien organisaatioiden luomista, mihin kunnat eivät ole olleet viime vuosina halukkaita ryhtymään. Kuntalain

76 §:n mukaan myös pelkkään sopimukseen perustuva kuntien välinen yhteistyö on mahdollista.

Kuntalain 76 §:n 3 momentin mukaan kunnat voivat sopia, että kunnalle tai sen viranhaltijalle laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan viranhaltijan hoidettavaksi.

Säännöksen sanamuodon mukaan sopijaosapuolina voivat olla vain peruskunnat. Sopijaosapuolina eivät siten voi olla kuntayhtymät keskenään eivätkä kuntayhtymä ja peruskunta.

Kuntalain 76 §:n 3 momentissa tarkoitettu ja viranomaistehtäviä on ennen kaikkea ympäristöterveydenhuollon alueella. Ympäristöterveydenhuoltoa koskevalle lainsäädännölle on myös tyypillistä, että niissä toimivallan delegointi perustuu kunnanvaltuuston tai kuntayhtymän ylimmän päättävän toimielimen tekemään päätökseen.

Tyypillisiä viranomaistehtäviä ympäristöterveydenhuollon alueella ovat terveystarkastajille ja eläinlääkäreille kuuluvat tehtävät. Terveystarkastajille ja eläinlääkäreille on viime vuosina tullut uusia tehtäviä samalla kun aikaisempien tehtävien painotus on muuttunut. Tämän vuoksi on tärkeää, että mahdollisuus viranomaistehtävien hoitamiseen kuntien välisenä yhteistyönä olisi mahdollisimman kattavaa.

1.1.3. Ulkopuoliset asiantuntijat

Terveydensuojelulain 45 §:n mukaan terveydensuojeluviranomaisella on lain mukaisen tehtävien suorittamiseksi oikeus tehdä tai teettää tarvittaessa tarkastuksia ja tutkimuksia. Terveydensuojelulain 49 §:ssä pätevyysvaatimukset määritellään vain tutkimuslaboratoriolle. Muille terveysvalvonnan mahdollisesti käyttämille ulkopuolisille asiantuntijoille ei ole määritelty niiden pätevyysvaatimuksia eikä arviointikriteerejä. Erityisesti asuntojen ja muiden kiinteistöjen mahdollisesti aiheuttamien terveyshaittojen selvittäminen vaatii usean eri alan, kuten ilmanvaihdon, kosteusmittausten ja mikrobiologian erityisasiantuntemusta. Tästä johtuen tarve ulkopuolisen erityisasiantuntemuksen käyttöön

ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden asiantuntemuksen ohella on lisääntynyt.

1.1.4. Valvonnan maksullisuus

Terveydensuojelulain mukaisista suoritteistaan on kunnan täytynyt periä maksu lain säätelemässä laajuudessa vuodesta 1995 lähtien. Käytännössä on havaittu, että maksulliset ja tarkemmin säädellyt suoritteet, esimerkiksi näytteenotto talousvedestä, toteutetaan kuntien terveydensuojeluviranomaisten toimesta muita suoritteita laadukkaammin ja kattavammin.

Terveydensuojelulain mukaisista suoritteista perittävistä maksuista säädetään lain 50 §:ssä. Tällä hetkellä maksuja on mahdollisuus periä terveydensuojelulain mukaisten ilmoitusten käsittelystä, ilmoitusten perusteella annettujen määräysten valvonnasta, talousveden laadun valvonnasta ja tarkkailusta sekä uimaveden säännöllisestä valvonnasta lukuun ottamatta yleisen uimarannan veden laadun valvontaa.

Terveydensuojelulain 29 §:n mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen tulee säännöllisesti valvoa yleisen uimalan, uimahallin, uimarannan, kylpylän sekä yleisen virkistymis-, kuntoutus- ja hieronta-altaan veden laatua. Lain 50 §:n mukaan yleisen uimarannan veden laadun valvontaa lukuun ottamatta uimaveden näytteenotosta ja tutkimuksista on perittävä maksu. Yleisen uimarannan veden laadun valvonta perustuu muiden uimavesien tavoin näytteenottoon ja tutkimuksiin. Lisäksi näytteenottoiheys on osittain muita uimavesiä tarkemmin määritelty, joten perusteita uimarannan veden valvomiseksi suoritettavan näytteenoton ja tutkimuksien maksuttomuudelle ei ole.

Asunnosta mahdollisesti aiheutuvien terveyshaittojen ja yksittäisten talousvesikaivojen veden laadun selvittämiseen tarvittavat tarkastukset, näytteenotto, mittaukset ja tutkimukset (terveydensuojelulain 26 ja 27 §) ovat olleet toimenpiteen pyytäjille maksuttomia.

Terveydensuojelulain 20 §:n mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen on säännöllisesti valvottava talousvettä toimittavan laitoksen veden laatua. Lain 50 §:ssä sääde-

tään 20 §:n mukaiseen valvontaan tarvittava näytteenotto ja tutkimukset maksullisiksi. Koska 20 § ei koske omaan käyttöön tarkoitettujen talousvesikaivojen veden laadun valvontaa, on niihin liittyvä maksullisuus aiheuttanut tulkintaongelmia kunnissa. Osassa kuntia maksu on peritty kaikista kaivo-vesitutkimuksista ja osassa vain terveyshaittan selvittämiseen liittyvät tutkimukset ovat olleet maksuttomia.

1.1.5. Elintarvikehygieeninen osaaminen

Yleisestä elintarvikehygieniasta säädetään terveydensuojelulain 8 luvussa sekä tarkemmin terveydensuojeluasetuksen (1280/1994) 6 luvussa.

Terveydensuojelulain elintarvikemääräyksillä on pääosin toimeenpantu elintarvikehygieniasta annettu neuvoston direktiivi 93/43/ETY, jäljempänä elintarvikehygieniadirektiivi. Direktiivin liitteessä on annettu hygieniata koskevia määräyksiä. Liitteen X luvun mukaan elintarvikealan yrittäjien on varmistettava, että kaikkia elintarvikkeita käsitteleviä henkilöitä neuvotaan heidän ammatilliseen toimintaansa liittyvässä elintarvikehygieniassa ja että heillä on riittävät tiedot ammatilliseen toimintaansa liittyvästä elintarvikehygieniasta. Terveydensuojelulakia muutettiin vuonna 1996 siten, että asianomainen ministeriö voisi antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet ja määräykset elintarvikehuoneistossa työskentelevältä henkilökunnalta vaadittavasta elintarvikehygieenisestä koulutuksesta. Tällaista sosiaali- ja terveysministeriön päätöstä ei ole kuitenkaan toistaiseksi annettu.

EU:ssa ei ole annettu tarkempia säännöksiä siitä, miten elintarvikehygieniosaaminen tulisi osoittaa. Esimerkiksi Tanskassa on vuodesta 1997 ollut voimassa järjestelmä, jossa elintarviketyöntekijältä edellytetään osallistumista joko 8 tai 24 tunnin mittaiseen koulutukseen. Ruotsissa hygieniakoulutus on järjestetty maan Elintarvikeviraston ja alan yrittäjien toimesta kahtena puolen päivän kurssina, jonka päätteeksi suoritetaan kirjallinen ja käytännön koe. Kurssille osallistuminen on vapaaehtoista, mutta syksyyn 1999 mennessä sen oli jo suorittanut 17000 elintarvikemyy-

mälöissä ja suurtalouksissa työskentelevää. Englannissa hygieniakoulutus on järjestetty elinkeinon toimesta hygieniainopin avulla. Pakkaamattomia, helposti pilaantuvia elintarvikkeita käsitteleviltä edellytetään osallistumista kuuden tunnin mittaiseen koulutukseen.

Euroopan komissio on heinäkuussa 2000 antanut ehdotuksen EY:n hygienialainsäädännön uudistamiseksi (KOM(2000) 438 lopull.). Ehdotuksen mukaan nykyinen hygieniosaamista koskeva vaatimus säilyy ennallaan. Lisäksi komissio ehdottaa uutena vaatimuksena, että elintarvikealan yritykset HACCP-järjestelmästä vastaavien henkilöiden tulee saada riittävä koulutus HACCP-periaatteista.

1.1.6. Tuoteturvallisuuslain mukainen tehtävien määrittely ja muutoksenhaku

Tuoteturvallisuuslain mukainen kunnan valvontaviranomaisen tehtävän määrittely ja päätöksen muutoksenhakumenettely eivät ole yhdenmukaiset muun ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädännön kanssa. Tämä on aiheuttanut tulkinnasta johtuvia toimivaltuongelmia useissa kunnissa. Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön selkeyden ja yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi on tärkeää, että tuoteturvallisuuslain mukainen valvontaviranomaisen tehtävänmäärittely ja muutoksenhakumenettely olisivat yhdenmukaisia muun ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön kanssa.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on laajentaa kunta-laissa tarkoitettua kuntien välistä yhteistoimintaa kansanterveislain ja ympäristöterveydenhuoltoon koskevan erityislainsäädännön toimeenpanon osalta. Tavoitteena on myös edistää kuntien välistä yhteistoimintaa ympäristöterveydenhuollossa. Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntöön ehdotetaan lisättäväksi kuntalain 76 §:n 3 momentin mukainen yhteistoimintaa koskeva säännös

siten täydennettynä, että kunta tai kuntayhtymä voi tehdä paitsi kunnan myös kuntayhtymän kanssa sopimuksen viranomaistehtävien yhteisestä hoitamisesta.

Esityksen tavoitteena on myös selkeyttää ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttöä valvonnassa sekä laajentaa terveydensuojelulain mukaisen valvonnan maksullisuutta kunnallisen ympäristöterveydenhuollon tarvitsemien voimavarojen turvaamiseksi. Terveydensuojelulain 49 §:ään ehdotetaan lisättäväksi valvonnassa käytettävien ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyyden ja asiantuntemuksen arviointia koskeva säännös. Terveydensuojelulain 50 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunnan olisi mahdollista periä maksu uimarantaveden valvontaan sekä yksittäisen kaivoveden laadun tai asunnosta aiheutuvan terveyshaitan selvittämiseen liittyvästä näytteenotosta, mittauksista ja tutkimuksesta.

Elintarvikehygieniasta koskevan osaamisvelvoitteen tavoitteena on varmistaa, että elintarvikkeiden kanssa työskentelevät pystyvät torjumaan ja ehkäisemään toimintaansa liittyviä elintarvikehygienisiä riskejä. Merkittävin terveysriski on ruokamyrkytys. Raportoitujen ruokamyrkytysten on todettu lisääntyneen selvästi viime vuosina. Yhtenä yleisimpänä syynä ruokamyrkytyksiin pidetään elintarvikkeiden väärää käsittelyä, esimerkiksi säilyttämistä liian kauan lämpötiloissa, joissa tautimikrobit voivat lisääntyä. Myös työntekijöistä suoraan elintarvikkeisiin siirtyvien mikrobin aiheuttamat ruokamyrkytykset ovat tärkeä ryhmä.

Elintarvikehygieniasta osaamista koskeva yleisvelvoite on katsottu tarpeelliseksi sisällyttää terveydensuojelulakiin, koska säännöksen toimeenpanosta aiheutuu toiminnanharjoittajille taloudellisia seuraamuksia ja velvoite koskettaa suurta osaa elintarvikehuoneistossa työskentelevistä.

Tuoteturvallisuuslain osalta ehdotuksen tavoitteena on yhdenmukaistaa kunnan valvontaviranomaisen tehtävänmäärittelyä ja viranhaltijoiden tekemien päätösten muutoksenhakumenettelyä muun ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön kanssa. Tuoteturvallisuuslain 7 ja 19 §:ää ehdotetaan muutettavaksi yhdenmukaisiksi muun ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädännön kanssa.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

3.1.1. Kuntien välinen yhteistoiminta

Kuntien välinen yhteistyö ympäristöterveydenhuollon osalta perustuisi edelleen vapaaehtoisuuteen. Ympäristöterveydenhuollossa viranhaltijoiden palkat sivukuluineen kattavat yli 70 % ympäristöterveydenhuollon kokonaiskustannuksista. Esityksen tavoitteena ei ole vaikuttaa ympäristöterveydenhuollon henkilöstön määrään. Niissä kunnissa, joissa pelkkään sopimukseen perustuva yhteistyö ja sen mahdollistama asiakokonaisuuksiin perustuva viranhaltijoiden erikoistuminen otettaisiin käyttöön, kustannukset saattaisivat kasvaa lähinnä matkakustannusten osalta. Toisaalta asiantuntijapalveluiden, kaluston ja laitteiden sekä viranhaltijoiden koulutuksen osalta keskittäminen saattaisi tuoda myös kustannussäästöjä. Ympäristöterveydenhuollon kokonaisuuden kannalta sopimukseen perustuvan yhteistyön käynnistämällä ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia kunnissa.

3.1.2. Maksut

Terveydensuojelulain mukaan kunnan on perittävä maksu terveydensuojelulain mukaisten ilmoitusten käsittelystä sekä valvontaan liittyvistä näytteenotosta ja tutkimuksista. Maksullisuuden laajentaminen koskemaan asumisterveyttä ja yksittäisten talousvesikaivojen veden laatuun liittyvää näytteenottoa, mittauksia ja tutkimuksia lisäisi kunnille valvonnasta kertyviä tuloja. Esitys lisäisi edellä mainituista toimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia yksittäisten talousvesikaivojen omistajille sekä asunnon ja muun oleskelutilan omistajille silloin, kun terveyshaitan selvittäminen vaatisi näytteenottoa tai mittauksia.

Yhdessä kunnassa yleisten uimarantojen ja niin sanottujen EU-uimarantojen yhteismäärä saattaa olla jopa 20. Näytteenoton ja tutkimukset huomioon ottaen kuntien saamat tulot uimarantojen veden laadun valvonnasta vaihtelisivat arviolta nollassa 30 000 markkaan

vuositasolla. Yleiset uimarannat omistaa yleensä kunta, joten kyseeseen tulisi lähinnä kunnan sisäinen laskutus.

Asuntojen terveyshaittojen selvittämiseen tarvittavaa näytteenottoa ja mittauksia tehdään kunnissa vaihtelevia määriä. Suurimmissa kunnissa toimenpiteitä suoritetaan vuosittain jopa yli 300 kappaletta kun taas pienimmissä kunnissa toimenpiteet voivat rajoittua muutamaan. Yksittäisen toimenpiteen kustannukset vaihtelevat toimenpiteen laadusta ja laajuudesta riippuen suuresti. Edellä mainituista syistä on vaikea arvioida asuntojen terveyshaittojen selvittämiseen tarvittavista mittauksista ja tarvittavasta näytteenotosta kuntien saamien tulojen suuruutta. Yksittäiselle asunnon tai muun oleskelutilan omistajalle kustannukset voisivat vaihdella nollassa markasta useaan tuhanteen markkaan toimenpiteiden laadusta ja laajuudesta riippuen. Maksujen kokonaismäärä valtakunnallisesti arvioituna saattaisi kohota 15 - 20 miljoonaan markkaan.

Yksittäisten talouksien omaan vedenhankintaan käytettävien kaivojen määrä vaihtelee Suomessa alueittain. Pohjois-Pohjanmaalla kaivoja on erittäin vähän, mutta esimerkiksi Itä-Uudellamaalla niitä on runsaasti. Kaivon veden laadusta tehtävä perusanalyysi maksaa kaivon omistajalle keskimäärin 600 – 900 markkaa. Koska kaivojen määrä vaihtelee kunnittain, myös kuntien saamat tulot vaihtelisivat suuresti arviolta muutamasta sadasta markasta useaan kymmeneen tuhanteen markkaan.

3.1.3. Elintarvikehygieeninen osaaminen

Suomessa on noin 50 000 terveydensuojelulain tarkoittamaa elintarvikehuoneistoa, joista noin 1 500 on hyväksytty hygienialain nojalla. Suurin tarve hygieniosaamisen lisäämiseen on kaupan ja elintarviketeollisuuden alalla. Kaupan alalla peruskoulutus on yleensä kaupallinen eikä siihen sisälly hygieniosaamista. Päivittäistavarakaupassa työskentelee noin 16 000 henkilöä ja elintarviketeollisuudessa 25 000 henkilöä, joilta tul-taisiin edellyttämään osallistumista erityiseen testiin. Suurtalouselialla ja suurimmissa ravintolakeittiöissä arvioilta 80 %:lla henkilös-

töstä on alan ammatillinen koulutus. Näin olen suurtaalouksissa ja ravintoloissa työskentelisi noin 20 000 henkilöä, joiden tulisi täyttääkseen asetuksessa ehdotettava osaamisvaatimus, suorittaa osaamistesti hyväksyttävästi. Yhteensä noin 60 000 elintarvikehuoneistossa työskentelevän tulisi suorittaa testi.

Suoranaiset kustannukset hygieniasaamisvelvoitteesta aiheutuisivat testien suorittamisesta. Testin vastaanottaja voisi periä maksun korvaukseksi testin järjestämisestä aiheutuneista todellisista kustannuksista. Mikäli yhden henkilön testimaksu olisi 120 markkaa, aiheutuisi testeistä noin 7,2 miljoonan markan kertaluontoiset kustannukset vuosina 2002-2004. Kustannuksista vastaisivat työnantajat. Elintarviketyölle on ominaista henkilöstön suuri vaihtuvuus, jonka suurudeksi päivittäistavarakaupassa on arvioitu noin 20 % vuodessa. Vaihtuvuudesta johtuvat kustannukset olisivat noin 1,4 miljoona markkaa vuodessa.

Osaamistestin suorittamista ei asetuksessa olisi sidottu mihinkään valmentavaan koulutukseen. Tarkoituksenmukaista olisi kuitenkin, että työntekijälle annettaisiin hygieniaan liittyvää koulutusta joko erikseen tai osana muuta työhön perehdyttämistä. Vaihtoehtona olisi, että työntekijä hankkisi testiin tarvittavat tiedot kirjallisuudesta tai internetistä. Testiin valmentautumisen arvioidaan vastaavan 6-12 tunnin kurssimuotoista koulutusta. Mikäli kaikille noin 60 000 testiin osallistuvalla järjestettäisiin tällainen koulutus, aiheutuisi itse koulutuksen järjestämisestä sekä menetetyistä työajasta työnantajille vajaan 110 miljoonan markan kustannukset vuosina 2002-2004 sekä vaihtuvuuden vuoksi vuosittain noin 24 miljoonan markan kustannukset.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Elintarvikehygieniaa koskevan osaamisvelvoitteen toimeenpano olisi terveydensuojelulain nojalla Elintarvikeviraston tehtävä. Virasto muun muassa ylläpitäisi osaamistestejä sekä pitäisi luetteloa testaajista. Tehtävien on arvioitu vaativan noin 0,5 henkilötyövuoden työpanoksen Elintarvikevirastossa. Muutoin esityksellä ei ole vaikutusta organi-

saatioihin ja henkilöstöön.

3.3. Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä vaikutuksia ympäristöön.

3.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Esityksellä ei ole vaikutuksia eri kansalaisryhmien asemaan.

4. Asian valmistelu

Valtioneuvoston päätöksessä ”Sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelma 2000 – 2003” yhtenä toiminnan painopistealueena on hyvinvointia tukevan ympäristön vahvistaminen. Tätä tavoitetta tukeväksi toimenpiteeksi suositellaan kuntien välisen yhteistyön lisäämistä sopimalla sekä valvontamaksujen käyttöönottoa. Valtioneuvoston päätöksen toimeenpanemiseksi sosiaali- ja terveysministeriö käynnisti kunnallisen ympäristöterveydenhuollon toimintaedellytyksien parantamiseen tähtäävän hankkeen. Hankkeen ensisijaisena tavoitteena oli kuntien välisen yhteistoiminnan edistäminen ympäristöterveydenhuollossa sekä valvonnan maksullisuuden laajentaminen valvonnan tarvitsemien voimavarojen turvaamiseksi. Hankkeen valvontaryhmässä olivat edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, Elintarvikevirasto, Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, Kuluttajavirasto ja Suomen Kuntaliitto.

Elintarvikehuoneistossa työskentelevien hygieniasaamisen osalta Elintarvikevirasto jätti sosiaali- ja terveysministeriölle 3 päivänä toukokuuta 2000 ehdotuksen elintarvike-työntekijöiden hygieniakoulutuksesta. Ehdotusta valmisteli työryhmä, johon ovat kuuluneet Elintarvikevirasto, Opetushallitus, Elintarviketeollisuusliitto, Päivittäistavarakauppahdistys, Hotelli- ja ravitsemusalan yrittäjiliitto, Kunta-alan ammattiliitto, Liikealan ammattiliitto, Suomen Kuntaliitto, Valtion ja erityisalojen ammattiliitto ja Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto. Neuvotteluosa-

puolet ovat pitäneet elintarvikehygieenisen perusosaamiskoulutuksen sisällön määrittämistä tärkeänä, jotta hygieniaosaamisvelvoitteesta toiminnanharjoittajille aiheutuvat kustannukset voidaan arvioida. Mahdollisuutta siihen, että elintarvikehygieeninen koulutus annetaan osana toiminnanharjoittajien ja yritysten omavalvontaa, on pidetty myös tärkeänä.

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä.

Esityksestä on pyydetty lausunnot yhteensä 42 eri viranomaiselta ja yhteisöltä. Ehdotuksen tavoitetta edistää kuntien välistä yhteis-

toimintaa kansanterveyslain ja ympäristöterveydenhuoltoa koskevien erityislakien osalta pidettiin yleisesti kannatettavana ja tärkeänä. Samoin maksullisuuden laajentamiseen ja ulkopuolisten asiantuntijoiden käytön selkeyttämiseen suhtauduttiin yleisesti myönteisesti. Asuntojen terveyshaittojen selvittämiseen liittyvien mittausten, näytteenoton ja selvitysten maksullisuuden toimeenpanoon liittymen toivottiin esityksen perusteluihin tarkennuksia. Elintarvikehygieenistä osaamista koskevia säännöksiä pidettiin tarpeellisena. Esitetyt tarkennusehdotukset on pyritty huomioimaan esityksessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Kansanterveyslaki

5 §. Kansanterveyslain 5 §:n 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että laissa tarkoitetun kuntayhtymän jäsenkunta voisi päätöksensä mukaisesti hoitaa ympäristöterveydenhuollon tehtävät itse tai yhteistyössä muun kunnan tai kuntayhtymän kanssa. Muutoksen jälkeen ympäristöterveydenhuollon tehtävät voitaisiin edelleen hoitaa kansanterveystyön kuntayhtymässä, mutta jäsenkunta voisi päätöksensä mukaisesti hoitaa ne myös itse tai yhteistyössä toisen kunnan tai esimerkiksi alueelle perustetun muun kuntayhtymän kanssa. Kansanterveystyön kuntayhtymän alueella sen jäsenkunnan ympäristöterveydenhuollon tehtävät voitaisiin siten hoitaa myös muussa kuntayhtymässä yhdessä esimerkiksi ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan tehtävien kanssa. Periaatteena olisi edelleen, että ympäristöterveydenhuollon erityislakien mukaiset tehtävät muodostaisivat kokonaisuuden, joten ympäristöterveydenhuollon tehtäviä ei voisi jakaa kansanterveystyön kuntayhtymän ja sen jäsenkunnan kesken.

Kansanterveyslakiin ei ole tarkoituksenmukaista ottaa kuntien välistä yhteistoimintaa koskevaa erityissäännöstä, jonka mukaan kunta voisi sopia kunnan tai kuntayhtymän kanssa siitä, että viranhaltija voi tehdä virkavastuulla ympäristöterveydenhuollon erityislakien mukaisia tehtäviä isäntäkunnan tai -kuntayhtymän ulkopuolella. Edellä mainitun kaltaisen yhteistoiminnan osalta noudatettaisiin, mitä kuntalaissa ja ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädännössä säädetään. Tämä tarkoittaisi sitä, että jäljempänä tässä esityksessä ympäristöterveydenhuoltoa koskevien erityislakien muutosehdotuksissa kuvattu yhteistoiminta olisi mahdollista esimerkiksi vain yhden erityislain osalta kansanterveyslain säännösten sitä estämättä. Yhteistoimintasopimuksen tehneissä kunnissa tai kuntayhtymissä ympäristöterveydenhuollon tehtävät tulisi kuitenkin olla kokonaisuudessaan yhden toimielimen alaisuudessa.

6 §. Lain 6 §:n 2 momenttia ehdotetaan

muutettavaksi siten, että kansanterveyslaissa ei enää säädettäisi ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun yhteisestä toimielimestä. Kuntayhtymän toimitelmistä sovi- taan kuntayhtymän perussopimuksessa. Mainitusta yhteisestä toimitelmestä voidaan sopia ilman kansanterveyslain nimenomaista säännöstä, joten erillinen säännös tältä osin on tarpeeton.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Kunnallislaki kumottiin 1 päivänä heinäkuuta 1995 voimaan tulleella kuntalalla. Kuntalain 14 §:ssä on yleissäännökset toimivallan delegoinnista, jotka kattavat myös kansanterveyslain 6 §:n 3 momentin tarkoituksen. Pykälän 3 momentti on siten vanhentunut.

Muutokset eivät muuta ympäristöterveydenhuollon asemaa osana kansanterveystyötä. Ympäristöterveydenhuolto olisi myös selkeä yhtenäinen kokonaisuus, jonka tehtäviä ei voisi antaa usean toimielimen hoidettavaksi samassa kunnassa tai kuntayhtymässä.

1.2. Terveystensuojelulaki

7 §. *Kunnan terveydensuojeluviranomaisen.* Lain 7 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi kuntien välistä yhteistoimintaa koskeva 2 momentti, jonka mukaan kunta voisi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle terveydensuojelulaissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Ehdotetun säännöksen nojalla kunta voisi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa siitä, että kunnan tai kuntayhtymän viranhaltija voisi suorittaa virkavastuulla terveydensuojelulain mukaisia tehtäviä kunnan alueella. Tehtävien suorittamisella tarkoitettaisiin terveydensuojelulain mukaisten päätösten tekemistä, jos ne on delegoitu viranhaltijalle, päätösten valmistelua sekä muita terveydensuojelulaissa kunnan viranomaiselle säädettyjä tehtäviä. Viranhaltijalla olisi tällöin se toimivalta, joka hänellä on siinä kunnassa tai kuntayhtymässä, jonka viranhaltija hän varsinaisesti on. Viranhaltijalla olisi siten mahdollisuus toimia

myös esimerkiksi toisen sopijapuolen (kunnan tai kuntayhtymän) esittelijänä.

Pykälän 2 momentin mukaan momentissa tarkoitettu yhteistoiminta olisi mahdollista myös kuntayhtymien kesken, jos yhteistoimintaan olisi kuntayhtymien jäsenkuntien suostumus. Suostumus voisi olla esimerkiksi jäsenkunnan valtuuston päätös.

Säännös edellyttäisi, että järjestelyn yksityiskohdista tehtäisiin kuntien tai kunnan ja kuntayhtymän taikka kuntayhtymien välinen sopimus. Sopimuksessa voitaisiin sopia esimerkiksi palvelujen ostajan oikeudesta ohjata ja valvoa viranhaltijan toimintaa sekä vahingonkorvausvelvollisuudesta ostajakunnalle tai ulkopuoliselle aiheutetusta vahingosta. Vastuu ulkopuoliselle aiheutetusta vahingosta määräytyisi isännänvastuuta koskevien vahingonkorvauslain (412/1974) säännösten mukaan. Myös sopimuskumppanien välinen vastuun jakautuminen saattaisi olla tarpeen kirjata sopimukseen.

Virkavastuulla tarkoitettaisiin vastuuta toiminnan lainmukaisuudesta. Viranhaltijaa vastaan voitaisiin nostaa virkarikossyyte ja hänet voitaisiin velvoittaa korvaamaan aiheuttamansa vahinko. Muutosta viranhaltijan ostajakunnassa tekemiin päätöksiin haettaisiin siten, kuin kysymyksessä olisi ostajakunnan viranhaltija.

Ehdotuksen mukaan lain nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi.

40 §. *Elintarvikehygieeninen osaaminen.* Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 40 §, joka sisältäisi elintarvikehygieenistä osaamista koskevat säännökset. Yhteneväisesti elintarvikehygieniadirektiivin kanssa ehdotetaan 1 momenttiin otettavaksi toiminnanharjoittajaa velvoittava säännös, jonka mukaan elintarvikehuoneistossa työskentelevillä on oltava tehtäviensä suorittamisen kannalta riittävä elintarvikehygieeninen osaaminen ja että työntekijöitä tarvittaessa koulutetaan ja neuvotaan elintarvikehygieniassa. Lain 4 §:n mukaan lakia sovelletaan yleislakina suhteessa elintarvikkeita koskevaan muuhun lainsäädäntöön. Koska hygienialailla tai sen nojalla ei ole annettu elintarvikehuoneistossa työskentelevien henkilöiden elintarvikehygieniää koskevia säännöksiä, tulisi ehdotettu osaamisvelvoite koskemaan myös hygienialain nojalla hyväksytyissä laitoksissa työ-

kenteleviä. Osaamisvelvoite ei olisi sidottu huoneistossa työskentelevän työsuhteen laatuun, joten velvoite koskisi myös sellaista toiminnanharjoittajaa, joka työskentelee elintarvikehuoneistossaan.

Pykälän 2 momentin mukaisesti toiminnanharjoittajan olisi kustannuksellaan huolehdittava siitä, että elintarvikehuoneistossa työskentelevät suorittavat hyväksyttävästi elintarvikehygieenistä osaamista mittaavan testin eli osaamistestin. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella olisi tarkoitus tarkemmin määrittellä ne, joiden tulisi testiin osallistua.

Pykälän 3 momentin mukaisesti osaamistestiin osallistuvalla voitaisiin periä testin järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia vastaava maksu. Maksu kohdistuisi käytännössä siihen toiminnanharjoittajaan, jonka elintarvikehuoneistossa testiin osallistuva työskentelee. Koska kyseessä ei ole terveys- ja sosiaalilain valvontaan liittyvä maksu, ei maksusäännöstä ole tarkoituksenmukaista liittää lain maksuja koskevaan 50 §:ään. Pykälän 4 momentin mukaan osaamistestejä järjestäisivät Elintarvikeviraston luettelomat, asetuksella säädettävän pätevyyden omaavat osaamistestaajat. Testaaja voisi ottaa huomioon testimaksun suuruutta määrittäessä muun muassa testitilan vuokran, valvojen palkkiot, testien tarkastamistyön, testimateriaalista ja osaamistodistuksista suoritettavat korvaukset sekä muut testin järjestämisestä aiheutuvat hallinnolliset kulut.

Osaamistestaajiksi voitaisiin luetteloida yksityisiä henkilöitä, joilla on tehtäviensä suorittamiseen tarpeellinen pätevyys. Koska testaaja osaamistestejä järjestäessään ja antaessaan testin suorittamisesta todistuksia käyttäisi julkista hallintotehtävää, sovellettaisiin testaajaan hallintomenettelylain (598/1982) virkamiestä koskevia säännöksiä.

Säännöksen tarkempi toimeenpano on tarkoitus toteuttaa sosiaali- ja terveysministeriön antamalla asetuksella, jota koskevaa valtuussäännöstä ehdotetaan 5 momenttiin. Kuten edellä 2 momentin kohdalla on todettu, asetuksella olisi tarkoitus tarkemmin määrittellä ne elintarvikehuoneistossa työskentelevät, joiden edellytettäisiin osallistuvan osaamistestiin. Tarkoitus olisi kohdentaa velvoite sellaisiin helposti pilaantuvia elintarvikkeita

käsitteleviin, joilla ei ole riittäväksi katsottavaa koulutusta. Asetuksella olisi myös tarkoitus säätää siitä, mitä pidettäisiin vaadittavana elintarvikehygieenisenä osaamisena, osaamistien muodosta sekä testin hyväksyttävistä suorittamisesta annettavasta todistuksesta. Edelleen asetuksella annettaisiin Elintarvikevirastolle oikeus määrätä tarkemmin testien käytännön järjestämiseen liittyvistä seikoista. Elintarvikehuoneistoissa työskentelee äidinkieleltään muita kuin suomen- tai ruotsinkielisiä. Testien suorittamisesta muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä päättäisi Elintarvikevirasto. Edelleen virasto voisi määrätä osaamistien perusteista ja laatimisesta sekä testien hyväksyttävistä suorittamisesta. Käytännössä virasto ylläpitäisi testikysymyspankkia, josta osaamistestaajat saisivat käyttöönsä kysymyssarjoja. Virastolla olisi myös oikeus, Opetushallitusta kuultuaan, päättää epäselvissä tapauksissa, mitä tutkintoja tai niihin rinnastettavia koulutuksia olisi pidettävä riittävänä elintarvikehygieenisen osaamisen kannalta.

41 §. *Tarkeimmat säännökset.* Pykälän johdantokappale ehdotetaan muutettavaksi uuden perustuslain mukaiseksi siten, että sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voitaisiin tarkemmin säätää pykälässä mainituista asioista. Johdantokappaleeseen ei ehdoteta asiallisia muutoksia. Pykälän 8 kohta ehdotetaan kumottavaksi, koska edellä ehdotettu 40 §:n 5 momentti vastaa sitä asiallisesti.

49 §. *Asiantuntijat ja tutkimuslaboratoriot.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 1 momentti, jonka mukaan terveydensuojeluviranomaisen käyttämällä ulkopuolisella asiantuntijalla tulisi olla tutkimusten ja selvitysten edellyttämä asiantuntemus ja pätevyys. Lisäksi ulkopuolisen asiantuntijan tulisi osoittaa käytettävien tutkimusmenetelmien luotettavuus. Terveydensuojelulain edellyttämä valvonta toimeenpannaan kunnissa usein tutkimuksin ja mittauksin, joille ei ole olemassa sellaisia kansainvälisiä standardeja, joita voitaisiin käyttää esimerkiksi akkreditoinnin pohjana. Ehdotetun uuden 1 momentin mukaan terveydensuojelulain mukaista viranomaisvalvontaa varten tutkimuksia ja selvityksiä tekevällä ulkopuolisella asiantuntijalla tulisi kuitenkin olla selvitysten ja tutkimusten edellyttämä asiantuntemus ja päte-

vyys. Ulkopuolisen asiantuntijan olisi myös osoitettava terveydensuojeluviranomaiselle käytettävien tutkimusmenetelmien luotettavuus. Ulkopuolisia asiantuntijoita viranomaisvalvontaa varten käyttäessään kunnan terveydensuojeluviranomaisen olisi siis itse arvioitava ulkopuolisen asiantuntijan käyttämien menetelmien luotettavuus. Menetelmän luotettavuuden arvioinnista kunnan terveydensuojeluviranomaisen olisi tehtävä päätös.

Pykälän 1 momentin mukaan viranomaisvalvontaa varten tutkimuksia ja selvityksiä tekevään ulkopuoliseen asiantuntijaan sovellettaisiin hallintomenettelylain 10 ja 11 §:n virkamiehen esteellisyyttä koskevia säädöksiä. Näin turvattaisiin hyvä terveydensuojelulain mukainen hallintoasioiden valmistelu myös ulkopuolisia asiantuntijoita käytettäessä.

Terveydensuojelulain edellyttämää valvontaa varten käytettävien mittauksen ja tutkimusten suorittamiseksi on muun muassa sosiaali- ja terveysministeriö laatinut ohjeita. Arvioidessaan mittaus- ja tutkimusmenetelmien luotettavuutta kunnan terveydensuojeluviranomainen voisi käyttää hyväkseen näitä ohjeita. Ulkopuolisen asiantuntijan asiantuntemusta ja pätevyyttä arvioidessaan kunnan terveydensuojeluviranomainen voisi ottaa huomioon esimerkiksi asiantuntijan koulutuksen, työkokemuksen ja aikaisemmat tutkimusaiheeseen liittyvät mittaukset, tutkimukset ja selvitykset.

Terveydensuojeluviranomainen voisi käyttää ulkopuolisen asiantuntijan tuottamia tuloksia päätöksenteon perusteena sillä edellytyksellä, että ennen tutkimuksien ja selvityksien suorittamista ulkopuolinen asiantuntija on osoittanut terveydensuojeluviranomaiselle pätevyytensä edellä kuvatulla tavalla. Ulkopuolisen erityisasiantuntemuksen käyttö ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden asiantuntemuksen ohella lisäisi päätöksenteon luotettavuutta ja nopeuttaisi sitä. Menettely nopeuttaisi todennäköisesti myös valitustausten käsittelyä, joka monessa kunnassa on edelleen kohtuuttoman pitkä.

Pykälän nykyinen 1 momentti siirtyisi 2 momentiksi eikä siihen ehdoteta sisällöllisiä muutoksia.

Nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi ja sitä ehdotetaan muutettavaksi siten, että

sosiaali- ja terveysministeriöllä olisi mahdollisuus antaa ministeriön asetus laboratorioiden lisäksi myös terveydensuojelulain mukaista viranomaisvalvontaa varten tutkimuksia ja selvityksiä tekevien ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyydestä.

50 §. *Maksut.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaikki 50 §:ssä tarkoitettujen maksujen määräytymisperusteet yhdistettäisiin tähän momenttiin. Valtion suoritteiden maksullisuuden osalta noudatettaisiin edelleen mitä valtion maksuperusteissa (150/1992) säädetään. Momentissa ehdotetaan määriteltäväksi valtion suoritteiden maksullisuuden lisäksi kunnan terveydensuojeluviranomaisen omien suoritteiden (voimassa olevan lain 4 momentti) sekä kunnan ulkopuolisella asiantuntijalla teettämien suoritteiden maksun suuruuden yleiset määräytymisperiaatteet.

Koska terveydensuojelulain mukaisten suoritteiden maksullisuutta ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan toiminnanharjoittajan lisäksi myös kiinteistön omistajia, pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi termi ”toiminnanharjoittaja” kuvaamaan keneltä momentin mukaiset, kunnan käsittelemien ilmoitusten maksut peritään.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi termi ”toiminnanharjoittaja” vastaavasti kuin 2 momenttiin. Tällöin annettujen määräysten valvontaan sekä talous- ja uimaveden valvontaan liittyvät maksut perittäisiin toiminnanharjoittajalta. Nämä maksut on tähänkin saakka peritty toiminnanharjoittajalta, joten ehdotettu muutos on lakia selventävä. Pykälän 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi yleisen uimarannan valvonnan maksullisuutta koskeva poikkeus, jolloin myös yleisen uimarannan valvonta tulisi maksulliseksi. Lain mukaisten suoritteiden maksullisuus laajennettaisiin siten koskemaan myös uimarentaveden näytteenottoa ja tutkimuksia.

Pykälän 4 momentissa määriteltäisiin suoritteet, joista kunnan viranomaisella on oikeus periä maksu kiinteistön omistajalta. Kiinteistön omistajalla tarkoitetaan osakeyhtiölaissa (809/1991) asunto-osakeyhtiötä, osakeyhtiölaissa (734/1978) osakeyhtiötä, maanvuokralaissa (258/1966) rakennuksen omistajaa ja maakaaren (540/1995) 14 luvun 3 §:n mukaisissa tapauksissa sitä, jolle lain-

huuto on myönnetty ja hallitsee sitä osaa kiinteistöstä, mihin kunnan viranomaisen toimenpide kohdistuu.

Ehdotuksen mukaan kunnalla olisi oikeus periä halutessaan maksu lain 26 §:n mukaisen, eli asunnon ja muun oleskelutilan, terveyshaittojen selvittämiseen liittyvistä mittauksista, näytteenotosta, tutkimuksista sekä selvityksistä. Selvitystyö tarkoittaisi myös sisämelun aiheuttamien terveyshaittojen selvitystyötä.

Asunnossa ja muussa oleskelutilassa ilmevien terveyshaittojen taustalla on yleisesti kiinteistöstä (esimerkiksi rakennusvirheet, ilmanvaihto, putkivuodot) ja vain harvoin asukkaan toiminnasta johtuvat tekijät. Tästä johtuen terveyshaittojen selvittämiseksi tehtävistä mittauksista, näytteenotosta, tutkimuksista ja selvityksistä maksu perittäisiin ensisijaisesti kiinteistön omistajalta.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen asuntoon tai muuhun oleskelutilaan tekemä ensimmäinen tarkastus olisi edelleen kiinteistön omistajalle maksuton. Jos toimeksiantaja olisi asunnon tai muun oleskelutilan haltija tai asunnon hallintaan oikeuttavien osakkeiden omistaja, kiinteistön omistajan tai hänen edustajansa tulisi olla tietoinen tarkastuksesta ja hänelle tulisi varata tilaisuus osallistua tarkastukseen. Ensimmäisen tarkastuksen yhteydessä arvioitaisiin alustavasti terveyshaittojen esiintymiseen liittyvien tekijöiden esiintymistä keskustelemalla omistajan tai haltijan kanssa, tekemällä aistinvaraisia havaintoja sekä yksinkertaisilla teknisillä menetelmillä (esimerkiksi kosteusvauriot → kosteuden osoitin, ilmanvaihto → paperin pala ja paineolosuhteet → merkkisavu). Periaatteena olisi, että kunnan terveydensuojeluviranomainen suorittaisi ensimmäisen tarkastuksen.

Jos kunnan terveydensuojeluviranomaisen arvion mukaan terveyshaittojen selvittäminen edellyttäisi laajempaa näytteenottoa, mittauksia, tutkimuksia tai selvityksiä (esimerkiksi pintasivelynäytteet, melumittaus, kaasujen mittaus), nämä olisivat kiinteistön omistajalle maksullisia. Yleensä nämä laajemmat toimenpiteet tehtäisiin erillisellä käynnillä, mutta jos ne olisi mahdollisuus tehdä jo ensimmäisen tarkastuksen yhteydessä, niistä voitaisiin periä myös kiinteistön

omistajalta maksu.

Jos kunnan terveydensuojeluviranomaisella ei olisi mahdollisuutta suorittaa laajempia selvityksiä itse, lain 45 §:n nojalla se voisi myös teettää selvitykset ulkopuolisella asiantuntijalla. Tällöin kunnan terveydensuojeluviranomaisen tulisi tehdä tästä päätös ensimmäisen tarkastuskäynnin havaintoihin perustuen. Päätöksessä tulisi määrätä kiinteistön omistaja hankkimaan ne lisäselvitykset, jotka terveyshaitan selvittämiseksi ovat tarpeellisia. Päätöksessä tulisi yksilöidä tarvittavat lisäselvitykset. Kiinteistön omistajalla olisi siis oikeus valita lisäselvityksen tekevä ulkopuolinen asiantuntija, mutta asiantuntijan käyttämät tutkimusmenetelmät tulisi olla 49 §:n perusteella kunnan terveydensuojeluviranomaisen hyväksymiä. Ulkopuolinen asiantuntija perisi toimenpiteistä aiheutuneet kulut suoraan kiinteistön omistajalta.

Laajentamalla suoritteiden maksullisuus koskemaan asuntojen terveyshaittojen selvitystyötä voidaan ympäristöterveydenhuollon voimavarojen turvaamisen lisäksi vähentää tarpeettomien asunnontarkastusten määrää. Kun lisäksi 45 §:n mahdollistamaa tutkimusten teettämistä ulkopuolisilla asiantuntijoilla edistetään asuntojen terveyshaittoihin liittyvien tutkimuksien osalta, terveystarkastajille jäisi enemmän aikaa ennalta ehkäisevään tarkastustoimintaan asunnontarkastusten laadun siitä kuitenkaan kärsimättä.

Lisäksi 4 momentissa ehdotetaan, että kunnalla olisi mahdollisuus periä maksu näytteenotosta ja tutkimuksista, jotka liittyvät yksittäisten talousvesikaivojen veden laadun määrittämiseen. Yksittäisellä talousvesikaivolla tarkoitettaisiin sellaisia kaivoja, joiden ei katsota olevan vettä toimittavia laitoksia. Talousvesikaivon veden laadun selvityksistä maksu perittäisiin kaikissa tapauksissa kaivon omistajalta. Laajentamalla maksullisuus koskemaan myös vain omaan käyttöön tarkoitettun kaivon talousvedestä tehtäviä tutkimuksia selkeytetään talousveden valvonnan maksullisuutta.

Jos viranomaisella ei ole tietoa yksittäisen talousvesikaivon omistajasta, näytteenotosta ja tutkimuksista maksu peritään siltä, jonka omistamalla maalla kaivo sijaitsee.

Maksua ei perittäisi tilanteessa, jossa kunnan terveydensuojeluviranomainen omasta

aloitteestaan selvittäisi yksittäisiä talousvesikaivoja hyväksi käyttäen esimerkiksi maaperän saastumisepäilyä tai alueen talousveden laatua kartoitusmielessä.

Tällä hetkellä kunnan on aina perittävä toiminnanharjoittajalta maksu niistä toimenpiteistä, jotka terveydensuojelulaissa on määrätty maksulliseksi. Laajennettaessa maksullisuutta 4 momentin mukaisesti maksut kohdistettaisiin usein myös yksittäiselle henkilölle. Tästä johtuen 4 momentissa tarkoitettujen maksujen periminen säädettäisiin kunnalle vapaaehtoiseksi. Tällöin kunnan terveydensuojeluviranomainen voisi arvioida maksun suuruutta tai sen toimeenpanoa esimerkiksi sosiaalisissa tapauksissa sekä tilanteissa, joissa laajojenkaan asunnossa suoritettujen toimenpiteiden jälkeen oletettua terveyshaitan aiheuttajaa ei löydy.

Pykälän 5 momenttiin ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia.

1.3. Elintarvikelaki

11 §. *Paikallishallinto*. Lain 11 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin kuntien välisestä yhteistoiminnasta. Ehdotus sekä sen perustelut vastaavat terveydensuojelulain 7 §:ään ehdotettua muutosta ja sen perusteluja.

1.4. Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi

14 §. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että se sisältäisi säännöksen kuntien välisestä yhteistoiminnasta. Ehdotus ja sen perustelut vastaavat terveydensuojelulain 7 §:ään ehdotettua muutosta ja sen perusteluja.

1.5. Laki eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta

12 a §. Voimassa olevan lain 12 §:n 2 momentin mukaan eläinlääkärille laissa säädetty tehtävä voidaan antaa toiseen kuntaan tai kuntayhtymään virkasuhteessa olevan eläinlääkärin hoidettavaksi virkavastuulla. Säännös liittyy Euroopan yhteisön lainsäädännön valvontaan ja koskee vain eläinlääkäreitä.

Yhdenmukaisesti ympäristöterveydenhuollon muun lainsäädännön kanssa ja ottaen huomioon, että hygienialaissa on tehtäviä, joissa toimivaltaa voidaan siirtää myös muulle viranhaltijalle kuin eläinlääkärille, ehdotetaan lakiin lisättäväksi uusi 12 a §, jossa säädetäisiin kuntien välisestä yhteistoiminnasta. Ehdotus ja sen perustelut vastaavat terveydensuojelulain 7 §:ään ehdotettua muutosta ja sen perusteluja.

1.6. Tuoteturvallisuuslaki

7 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan yleisesti käytössä olevaa ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tehtävämäärittelyä. Tehtävämäärittelyyn mukaan kunta määräisi, mikä kunnan lautakunta tai monijäseninen toimielin (kunnan valvontaviranomainen) vastaa lain säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisesta. Valtuusto voisi antaa kunnan valvontaviranomaiselle oikeuden siirtää toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi 3 momentti, jossa säädetäisiin kuntien välisestä yhteistoiminnasta. Ehdotus ja sen perustelut vastaavat terveydensuojelulain 7 §:ään ehdotettua muutosta ja sen perusteluja. Nykyinen 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi eikä siihen ehdoteta muutoksia niin kuin ei myöskään pykälän 1 momenttiin.

19 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan kuntalain oikaisuvaatimusta viranhaltijan päätöksestä. Ehdotuksen mukaan kunnan viranhaltijan päätökseen ei valittamalla voi hakea muutosta vaan viranhaltijan päätökseen tyytymätön voi viedä asian lautakunnan tai muun monijäsenisen toimielimen käsiteltäväksi.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 3 momentti, jonka mukaan 7 §:ssä tarkoitetun lautakunnan tai monijäsenisen toimielimen päätöksestä on oikeus valittaa hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Ehdotettujen muutosten jälkeen tuoteturvallisuuslain mukainen muutoksenhaku olisi yhdenmukainen muun ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön kanssa.

Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevaa 1 momenttia.

1.7. Kemikaalilaki

7 §. *Paikalliset valvontaviranomaiset.* Lain 7 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sana kuntainliitto muutetaan kuntayhtymäksi kuntalain terminologian mukaisesti.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 3 momentti, jossa säädetäisiin kuntien välisestä yhteistoiminnasta. Ehdotus ja sen perustelut vastaavat terveydensuojelulain 7 §:ään ehdotettua muutosta ja sen perusteluja.

2. Tarkemmat säännökset

Terveydensuojelulakiin ehdotetun 40 §:n 5 momentin nojalla olisi tarkoitus antaa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus elintarvikehuoneistossa työskentelevältä henkilöstöltä vaadittavasta elintarvikehygieenisestä osaamisesta ja osaamisen testaamisesta. Asetusluonnoksen mukaan osaamisvelvoitteen piirissä olisivat terveydensuojelulain 34 §:ssä tarkoitettussa elintarvikehuoneistossa työskentelevät, helposti pilaantuvia elintarvikkeita käsittelevät henkilöt. Siten velvoite koskisi myös näissä tehtävissä työskenteleviä toiminnanharjoittajia.

Riittävä hygieniosaaminen katsottaisiin olevan sillä, joka on suorittanut tietyn ammatillisen perustutkinnon tai läpäissyt erityisen osaamistestin. Asetuksen voimaan tullessa elintarvikehuoneistossa työskentelevien tulisi suorittaa tutkinto tai testi kolmen vuoden kuluessa. Tutkintoa tai testiä ei kuitenkaan vaadittaisi henkilöltä, joka ainoastaan työskentelee kassalla, tarjoilee valmiita annoksia, kerää tai tiskaa astioita taikka käsittelee tai kuljettaa pakattuja elintarvikkeita. Asetuksen liitteenä olisi luettelo niistä tutkinnoista, joiden katsottaisiin antavan riittävät tiedot elintarvikehygieenisestä osaamisesta. Koska ammatillinen tutkintojärjestelmä elää jatkuvassa muutoksessa, ehdotetaan, että Elintarvikevirasto voisi Opetushallitusta kuultuaan antaa luetteloon liittyviä soveltamisohjeita.

Osaamistestien ylläpitämisestä vastaisi Elintarvikevirasto. Tarkoituksena olisi, että virasto ylläpitäisi kysymyspankkia. Osaamistestejä voisivat järjestää Elintarvikeviraston luettelomat osaamistestaajat, jotka hankkisivat testikysymykset virastosta. Osaamistes-

taajilta tultaisiin edellyttämään tietty pätevyys. Osaamistestaaajien velvoitteista olisi tarkoitus myös säätää asetuksella. Osaamistestin hyväksyttävästi suorittaneelle annettaisiin todistus.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdol-

lisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Terveystieteiden lain osalta ehdotetaan, että ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki**kansanterveislain 5 ja 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveislain (66/1972) 6 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 746/1992, sekä
muutetaan 5 §:n 4 momentti ja 6 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1131/1997, seuraavasti:

5 §

Jos tämän lain mukainen toiminta on annettu kuntayhtymän tehtäväksi, sen hoidettavaksi on annettava myös kansanterveystyötä koskevien muiden lakien mukaiset tehtävät. Tästä poiketen jäsenkunta voi päätöksensä mukaisesti hoitaa ympäristöterveydenhuollon tehtävät muullakin tavalla itse tai yhteistyössä muiden kuntien tai kuntayhtymien kanssa.

6 §

Jos kansanterveystyöstä huolehtii kuntayhtymä, sen on asetettava 1 momentissa tarkoitettu toimielin yhteisesti jäsenkuntia varten.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

2.

Laki**terveydensuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun terveydensuojelulain (763/1994) 41 §:n 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 777/1996,
muutetaan 41 §:n johdantokappale sekä 49 ja 50 §, sellaisina kuin niistä ovat 41 §:n johdantokappale mainitussa laissa 777/1996 ja 50 § osaksi viimeksi mainitussa laissa, sekä
lisätään 7 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 777/1996, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja siitä mainitulla lailla 777/1996 kumotun 40 §:n tilalle uusi 40 § seuraavasti:

7 §

Kunnan terveydensuojeluviranomainen

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän

kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

40 §

Elintarvikehygieeninen osaaminen

Toiminnanharjoittajan on vastattava siitä, että elintarvikehuoneistossa työskentelevällä on tehtäviensä suorittamisen kannalta riittävä elintarvikehygieeninen osaaminen ja että häntä tarvittaessa koulutetaan ja neuvotaan elintarvikehygieniassa.

Toiminnanharjoittajan on kustannuksellaan huolehdittava siitä, että elintarvikehuoneistossa työskentelevät suorittavat hyväksyttävästi elintarvikehygieenistä osaamista mittaavaan testin (*osaamistesti*), siten kuin siitä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkemmin säädetään.

Osaamistestiin osallistuvalla voidaan periä enintään testin järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia vastaava maksu.

Osaamistestejä voivat järjestää Elintarvikeviraston luetteloimat osaamistestaajat. Testaajaan sovelletaan, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982) säädetään virkamiehestä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarvittaessa:

- 1) elintarvikehygieenisestä osaamisesta, osaamistestistä ja testitodistuksista;
- 2) osaamistestaajien kelpoisuudesta sekä muista luetteloinnin edellytyksistä; ja
- 3) Elintarvikeviraston oikeudesta määrätä osaamistestissä käytettävistä muista kuin kotimaisista kielistä, testien perusteista ja laatimisesta, testitodistuksen sisällöstä sekä tutkimuksista ja niihin rinnastettavasta koulutuksesta, joiden sisällön katsotaan vastaavan osaamistestin suorittamista.

41 §

Tarkemmat säännökset

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä:

49 §

Asiantuntijat ja tutkimuslaboratoriot

Tämän lain mukaista viranomaisvalvontaa varten tutkimuksia ja selvityksiä tekevällä ulkopuolisella asiantuntijalla tulee olla tutkimuksien ja selvityksien edellyttämä asiantuntemus ja pätevyys. Ulkopuolisen asiantuntijan on osoitettava kunnan terveydensuojeluviranomaiselle käytettävien tutkimusmenetelmien luotettavuus. Edellä tarkoitettuun ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan hallintomenettelylain virkamiehen esteellisyyttä koskevia säännöksiä.

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten edellyttämiä viranomaisille tarkoitettuja tutkimuksia tekevällä laboratoriolle tulee olla tutkimuksen suorittamiseen tarvittava asiantuntemus ja muut valmiudet. Laboratoriolle tulee olla asianmukainen laadunvarmistusjärjestelmä, ja laboratorion on pystyttävä osoittamaan tekemiensä määritelmien luotettavuus.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa tarkemmin säätää tämän lain mukaista viranomaisvalvontaa varten tutkimuksia ja selvityksiä tekevien ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyydestä sekä terveydensuojeluun kuuluvia tutkimuksia tekeviä laboratorioita.

50 §

Maksut

Tämän lain mukaisten valtion suoritteiden maksullisuuden osalta noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään. Kunnan tulee määritellä suoritteistaan perimät maksut siten, että ne vastaavat enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. Kunnan teettäessä tutkimuksia tai selvityksiä ulkopuolisella asiantuntijalla tai laboratoriossa kustannukset peritään asiakkaalta enintään todellisten kustannusten mukaisina.

Kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta tämän lain mukaisista kunnan käsittelemistä ilmoituksista kunnan hyväksymän taksan mukainen maksu.

Toiminnanharjoittajalta maksu on lisäksi perittävä näytteenotosta ja tutkimuksista, jotka liittyvät:

1) 13 §:n ja 14 §:n 2 momentin nojalla tehtyjen ilmoitusten perusteella annettujen määräysten valvontaan;

2) 18 §:n nojalla tehdyn ilmoituksen perusteella annettujen määräysten valvontaan sekä 20 §:ssä edellytettyyn talousveden laadun valvontaan ja tarkkailuun, sekä;

3) 29 §:ssä edellytettyyn uimaveden säännölliseen valvontaan.

Kunnalla on lisäksi oikeus periä hyväksymänsä taksan mukainen maksu:

1) kiinteistön omistajalta asunnossa tai muussa oleskelutilassa suoritetusta mittauksesta, näytteenotosta, tutkimuksesta ja selvi-

tyksestä, joka liittyy 26 §:n mukaisten terveyshaittojen selvittämiseen, sekä;

2) kaivon omistajalta talousvesitutkimuksista silloin, kun kysymys ei ole 16 § 4 momentissa tarkoitetusta talousvettä toimittavasta laitoksesta.

Maksut saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettussa laissa (367/1961) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____ .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki

elintarvikelain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetun elintarvikelain (361/1995) 11 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

11 §

Paikallishallinto

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle,

annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____ .

4.

Laki**toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 13 päivänä elokuuta 1976 annetun lain (693/1976) 14 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 487/1999, seuraavasti:

14 §

Kunta valvoo alueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Kunnan alueella tämän lain mukaisista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä toimielin. Kunnanvaltuusto voi päättää, että toimielin voi siirtää toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle. Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan

hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus. Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (733/1992), jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

5.

Laki**eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta 20 päivänä joulukuuta 1996 annettuun lakiin (1195/1996) uusi 12 a § seuraavasti:

2 luku

Viranomaiset

12 a §

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle,

annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

6.

Laki**tuoteturvallisuuslain 7 ja 19 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 12 päivänä joulukuuta 1986 annetun tuoteturvallisuuslain (914/1986) 7 ja 19 §, sellaisina kuin ne ovat, 7 § osaksi laissa 539/1993 ja 19 § mainitussa laissa 539/1993, seuraavasti:

7 §

Läänissä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisen valvonta ja valvonnan ohjaus kuuluu lääninhallitukselle.

Kunnan tehtävänä on alueellaan valvoa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamista. Kunnassa nämä tehtävät hoitaa kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin (*kunnan valvontaviranomainen*). Valtuusto voi antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle.

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Tässä laissa tarkoitettujen omaisuusvaarojen osalta kunnan valvontaviranomaisen on kuitenkin ainoastaan ilmoitettava muun virkatoimen yhteydessä havaitsemistaan omaisuudelle vaarallisista kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista kuluttajavirastolle tai lääninhallituksille tapauksissa, joissa ei ole

olemassa tämän lain nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai kieltoja.

19 §

Edellä 12 a §:n nojalla annettuun päätökseen väliaikaisesta kiellosta sekä 15 §:n nojalla annettuun uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Kunnan viranhaltijan tämän lain nojalla antamaan päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Päätökseen tyytymättömällä on oikeus saattaa päätös 7 §:ssä tarkoitetun lautakunnan tai muun toimielimen käsiteltäväksi. Vaatimus päätöksen oikaisemisesta on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianomainen on saanut päätöksestä tiedon. Päätökseen on liitettävä ohjeet oikaisuvaatimuksen saattamisesta toimielimen käsiteltäväksi. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Edellä 7 §:ssä tarkoitetun kunnan lautakunnan tai muun toimielimen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetyssä järjestyksessä valittamalla hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaanista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 _____ .

7.

Laki**kemikaalilain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä elokuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/1989) 7 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 57/1999, seuraavasti:

7 §

Paikalliset valvontaviranomaiset

Kunnassa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo kunnanhallitus, jollei tehtävää ole johtosäännössä määrätty jollekin lautakunnalle (kunnan kemikaalivalvontaviranomainen). Tehtävä voidaan antaa myös kuntayhtymän hoidettavaksi.

Valtuusto voi antaa kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle oikeuden siirtää 32 §:n mukaisissa asioissa toimivaltaansa edelleen

alaiselleen viranhaltijalle.

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 _____ .

Helsingissä 18 päivänä toukokuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Osmo Soininvaara*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

kansanterveyslain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/1972) 6 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 746/1992, sekä
muutetaan 5 §:n 4 momentti ja 6 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1131/1997, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus
5 §

Milloin tämän lain mukainen toiminta on annettu kuntayhtymän tehtäväksi, sen hoidettavaksi on annettava myös kansanterveystyötä koskevien muiden lakien mukaiset *kunnan* tehtävät. Tästä poiketen kuntayhtymä voi kuitenkin antaa sen jäsenkunnan hoidettavaksi ympäristöterveydenhuollon tehtävät sovittuaan asiasta jäsenkunnan kanssa.

Jos tämän lain mukainen toiminta on annettu kuntayhtymän tehtäväksi, sen hoidettavaksi on annettava myös kansanterveystyötä koskevien muiden lakien mukaiset tehtävät. Tästä poiketen *jäsenkunta voi päätöksensä mukaisesti hoitaa ympäristöterveydenhuollon tehtävät muullakin tavalla itse tai yhteistyössä muiden kuntien tai kuntayhtymien kanssa.*

6 §

Jos kansanterveystyöstä huolehtii kuntayhtymä, sen on asetettava 1 momentissa tarkoitettu toimitus yhteisesti jäsenkuntia varten. *Jos kuntayhtymään on yhden tai useamman jäsenkunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä varten asetettu lisäksi erityinen toimitus, sen tehtäväksi voidaan kyseisten jäsenkuntien osalta antaa myös ympäristöterveydenhuolto.*

Jos kansanterveystyöstä huolehtii kuntayhtymä, sen on asetettava 1 momentissa tarkoitettu toimitus yhteisesti jäsenkuntia varten.

Toimielimen jaostolle voidaan antaa ratkaistavaksi muitakin kuin kunnallislain 71 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja asioita.

(3 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____

2.

Laki

terveydensuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun terveydensuojelulain (763/1994) 41 §:n 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 777/1996,
muutetaan 41 §:n johdantokappale sekä 49 ja 50 §, sellaisina kuin niistä ovat 41 §:n johdantokappale mainitussa laissa 777/1996 ja 50 § osaksi viimeksi mainitussa laissa, sekä lisätään 7 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 777/1996, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja siitä mainitulla lailla 777/1996 kumotun 40 §:n tilalle uusi 40 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Kunnan terveydensuojeluviranomainen

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

40 §

Elintarvikehygieeninen osaaminen

Toiminnanharjoittajan on vastattava siitä, että elintarvikehuoneistossa työskentelevällä on tehtäviensä suorittamisen kannalta riittävä elintarvikehygieeninen osaaminen ja että häntä tarvittaessa koulutetaan ja neuvotaan elintarvikehygieniassa.

*Toiminnanharjoittajan on kustannuksellaan huolehdittava siitä, että elintarvikehuoneistossa työskentelevät suorittavat hyväksyttävästi elintarvikehygieenistä osaamista mittaavaan testin (**osaamistesti**), siten kuin siitä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkemmin säädetään.*

Osaamistestiin osallistuvalla voidaan periä enintään testin järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia vastaava maksu.

Osaamistestejä voivat järjestää Elintarvikeviraston luetteloimat osaamistestaajat. Testaajaan sovelletaan, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982) säädetään virkamiehestä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarvittaessa:

1) elintarvikehygieenisestä osaamisesta, osaamistestistä ja testitodistuksista;

2) osaamistestaajien kelpoisuudesta sekä muista luetteloinnin edellytyksistä; ja

3) Elintarvikeviraston oikeudesta määrätä osaamistestissä käytettävistä muista kuin kotimaisista kielistä, testien perusteista ja laatimisesta, testin hyväksyttävistä suorittamisesta, testitodistuksen sisällöstä sekä tutkinnoista ja niihin rinnastettavasta koulutuksesta, joiden sisällön katsotaan vastaavan osaamistestin suorittamista.

41 §

Tarkemmat ohjeet ja määräykset

Asianomainen ministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet ja määräykset:

8) *elintarvikehuoneistossa työskentelevältä henkilökunnalta vaadittavasta elintarvikehygieenisestä koulutuksesta.*

41 §

Tarkemmat säännökset

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä:

49 §

Tutkimuslaboratoriot

Terveydensuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten edellyttämiä, viranomaisille tarkoitettuja tutkimuksia tekevällä laboratoriolle tulee olla tutkimuksen suorittamiseen tarvittava asiantuntemus ja muut valmiudet. Laboratoriolle tulee olla asianmukainen laadunvarmistusjärjestelmä, ja laboratorion on pystyttävä osoittamaan tekemiensä määrittysten luotettavuus.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita terveydensuojeluun kuuluvia tutkimuksia tekeville laboratorioille.

50 §

Maksut

Tämän lain mukaisten valtion suoritteiden maksullisuuden osalta noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaissa (150/92) säädetään.

Kunnan on perittävä tämän lain mukaisista kunnan käsittelemistä ilmoituksista kunnan hyväksymän taksan mukainen maksu.

49 §

Asiantuntijat ja tutkimuslaboratoriot

Tämän lain mukaista viranomaisvalvontaa varten tutkimuksia ja selvityksiä tekevällä ulkopuolisella asiantuntijalla tulee olla tutkimuksien ja selvityksien edellyttämä asiantuntemus ja pätevyys. Ulkopuolisen asiantuntijan on osoitettava kunnan terveydensuojeluviranomaiselle käytettävien tutkimusmenetelmien luotettavuus. Edellä tarkoitettuun ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan hallintomenettelylain virkamiehen esteellisyyttä koskevia säännöksiä.

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säästöjen edellyttämiä, viranomaisille tarkoitettuja tutkimuksia tekevällä laboratoriolle tulee olla tutkimuksen suorittamiseen tarvittava asiantuntemus ja muut valmiudet. Laboratoriolle tulee olla asianmukainen laadunvarmistusjärjestelmä, ja laboratorion on pystyttävä osoittamaan tekemiensä määrittelmien luotettavuus.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa tarkemmin säätää tämän lain mukaista viranomaisvalvontaa varten tutkimuksia ja selvityksiä tekevien ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyydestä sekä terveydensuojeluun kuuluvia tutkimuksia tekevistä laboratorioista.

50 §

Maksut

Tämän lain mukaisten valtion suoritteiden maksullisuuden osalta noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään. Kunnan tulee määrittellä suoritteistaan perimät maksut siten, että ne vastaavat enintään suoritteiden tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. Kunnan teettäessä tutkimuksia tai selvityksiä ulkopuolisella asiantuntijalla tai laboratoriossa kustannukset peritään asiakkaalta enintään todellisten kustannusten mukaisina.

Kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta tämän lain mukaisista kunnan käsittelemistä ilmoituksista kunnan hyväksymän taksan mukainen maksu.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Maksu on perittävä näytteiden otosta ja tutkimuksesta, jotka liittyvät:

1) 13 §:n ja 14 §:n 2 momentin nojalla tehdyn ilmoituksen perusteella annettujen määräysten valvontaan;

2) 18 §:n nojalla tehdyn ilmoituksen perusteella annettujen määräysten valvontaan sekä 20 §:ssä edellytettyyn talousveden laadun valvontaan ja tarkkailuun, sekä;

3) 29 §:ssä edellytettyyn uimaveden säännölliseen valvontaan *lukuun ottamatta yleisen uimarannan veden valvontaa.*

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitetut maksut määritellään siten, että ne vastaavat enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia.

Maksut saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

Toiminnanharjoittajalta maksu on lisäksi perittävä näytteenotosta ja tutkimuksista, jotka liittyvät:

1) 13 §:n ja 14 §:n 2 momentin nojalla tehtyjen ilmoitusten perusteella annettujen määräysten valvontaan;

2) 18 §:n nojalla tehdyn ilmoituksen perusteella annettujen määräysten valvontaan sekä 20 §:ssä edellytettyyn talousveden laadun valvontaan ja tarkkailuun, sekä;

3) 29 §:ssä edellytettyyn uimaveden säännölliseen valvontaan.

Kunnalla on lisäksi oikeus periä hyväksymänsä taksan mukainen maksu:

1) kiinteistön omistajalta asunnossa tai muussa oleskelutilassa suoritetusta mittauksesta, näytteenotosta, tutkimuksesta ja selvityksestä, joka liittyy 26 §:n mukaisten terveyshaittojen selvittämiseen, sekä;

2) kaivon omistajalta talousvesitutkimuksista silloin, kun kysymys ei ole 16 § 4 momentissa tarkoitetusta talousvettä toimittavasta laitoksesta.

Maksut saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**elintarvikelain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetun elintarvikelain (361/1995) 11 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

Paikallishallinto

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

4.

Laki**toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 13 päivänä elokuuta 1976 annetun lain (693/1976) 14 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 487/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

Kunta valvoo alueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Kunnan alueella tämän lain mukaisista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä toimielin. Kunnanvaltuusto voi päättää, että toimielin voi siirtää toimivaltaansa viranhaltijalle. Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annettua lakia (733/1992), jollei lailla toisin säädetä.

Kunta valvoo alueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Kunnan alueella tämän lain mukaisista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä toimielin. Kunnanvaltuusto voi päättää, että toimielin voi siirtää toimivaltaansa *alaiselleen* viranhaltijalle. *Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitettun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.* Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annettua lakia (733/1992), jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

5.

Laki**eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta 20 päivänä joulukuuta 1996 annettuun lakiin (1195/1996) uusi 12 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 luku

Viranomaiset

Ehdotus

2 luku

Viranomaiset

12 a §

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

6.

Laki**tuoteturvallisuuslain 7 ja 19 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 12 päivänä joulukuuta 1986 annetun tuoteturvallisuuslain (914/1986) 7 ja 19 §, sellaisina kuin ne ovat, 7 § osaksi laissa 539/1993 ja 19 § mainitussa laissa 539/1993, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Läänissä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisen valvonta ja valvonnan ohjaus kuuluu lääninhallitukselle.

Kunnan tehtävänä on alueellaan valvoa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamista. Kunnassa nämä tehtävät hoitaa terveyslautakunta taikka terveyslautakunnan tehtäviä kunnassa hoitava muu toimielin tai viranhaltija (*kunnan valvontaviranomainen*).

Tässä laissa tarkoitettujen omaisuusvaarojen osalta kunnan valvontaviranomaisen on kuitenkin ainoastaan ilmoitettava muun virkatoimintansa yhteydessä havaitsemistaan omaisuudelle vaarallisista kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista kuluttajavirastolle tai lääninhallitukselle tapauksissa, joissa ei ole olemassa tämän lain nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai kieltoja.

Ehdotus

7 §

Läänissä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisen valvonta ja valvonnan ohjaus kuuluu lääninhallitukselle.

Kunnan tehtävänä on alueellaan valvoa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamista. Kunnassa nämä tehtävät hoitaa *kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin (kunnan valvontaviranomainen)*. *Valtuusto voi antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle.*

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Tässä laissa tarkoitettujen omaisuusvaarojen osalta kunnan valvontaviranomaisen on kuitenkin ainoastaan ilmoitettava muun virkatoimen yhteydessä havaitsemistaan omaisuudelle vaarallisista kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista kuluttajavirastolle tai lääninhallituksille tapauksissa, joissa ei ole olemassa tämän lain nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai kieltoja.

19 §

Edellä 12 a §:n nojalla annettuun päätökseen väliaikaisesta kiellosta sekä 15 §:n nojalla annettuun uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Terveyslautakunnan taikka muun 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun kunnan valvontaviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta lääninoikeudelta valittamalla noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

19 §

Edellä 12 a §:n nojalla annettuun päätökseen väliaikaisesta kiellosta sekä 15 §:n nojalla annettuun uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Kunnan viranhaltijan tämän lain nojalla antamaan päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Päätökseen tyytymättömällä on oikeus saattaa päätös 7 §:ssä tarkoitettuna lautakunnan tai muun toimielimen käsiteltäväksi. Vaatimus päätöksen oikaisemisesta on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianomainen on saanut päätöksestä tiedon. Päätökseen on liitettävä ohjeet oikaisuvaatimuksen saattamisesta toimielimen käsiteltäväksi. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Edellä 7 §:ssä tarkoitettuna kunnan lautakunnan tai muun toimielimen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetyssä järjestyksessä valittamalla hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

7.

Laki**kemikaalilain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä elokuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/1989) 7 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 57/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Paikalliset valvontaviranomaiset

Kunnassa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo kunnanhallitus, jollei tehtävää ole johtosäännössä määrätty jollekin lautakunnalle (kunnan kemikaalivalvontaviranomainen). Tehtävä voidaan antaa myös kuntainliiton hoidettavaksi.

Valtuusto voi antaa kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle oikeuden siirtää 32 §:n mukaisissa asioissa toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle.

Ehdotus

7 §

Paikalliset valvontaviranomaiset

Kunnassa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo kunnanhallitus, jollei tehtävää ole johtosäännössä määrätty jollekin lautakunnalle (kunnan kemikaalivalvontaviranomainen). Tehtävä voidaan antaa myös *kuntayhtymän* hoidettavaksi.

Valtuusto voi antaa kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle oikeuden siirtää 32 §:n mukaisissa asioissa toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle.

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .